มุมมองสิทธิ์

ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๐

งานวิจัยชี้ บทบาท กสม. ในการคุ้มครองการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากเอกชน ต้องเคลื่อนสู่แผนระดับชาติ – เตรียมเผยแพร่หลักการชี้แนะสหประชาชาติ รณรงค์ธุรกิจไทยไม่ละเมิดสิทธิ

โดยส่วนใหญ่การละเมิดสิทธิมนุษยชนมักเป็นผลกระทบอันเกิดจากการใช้อำนาจรัฐ แต่หลายปีที่ผ่านมาการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยภาคเอกชนกลับมีมากขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อรับมือต่อการคุ้มครองการละเมิดสิทธิมนุษยชนขององค์กรภาคเอกชน สหประชาชาติได้ให้ความเห็นชอบกับหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights - UNGP) เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๔ โดยสาระสำคัญดังนี้ ๑) รัฐมีหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ๒) องค์กรภาคเอกชนมีหน้าที่เคารพสิทธิมนุษยชน และ ๓) ภาครัฐ และภาคธุรกิจเอกชน ควรจัดให้มีช่องทางการเยียวยาเหยื่อที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนจากองค์กรภาคเอกชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) มีบทบาทหน้าที่ในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น เพื่อให้ กสม. มีเครื่องมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยภาคเอกชน สำนักงาน กสม. จึงร่วมกับสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (สว.มธ.) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการคุ้มครองการละเมิดสิทธิมนุษยชนของภาคเอกชน”*

คณะผู้วิจัยได้ทบทวนบทบาทหน้าที่ของ กสม. ประเทศไทย และบทบาทหน้าที่ของสถาบันสิทธิมนุษยชน รวม ๑๐ ประเทศ ในประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน และมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อ กสม. เพื่อเป็นแนวทางในการทำงาน ดังนี้

๑. ส่งเสริมและประยุกต์ใช้องค์ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจและสิทธิมนุษยชน โดยควรส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการแสดงความรับผิดชอบของธุรกิจต่อสังคม (CSR) ที่มีสาระสำคัญในการเคารพสิทธิมนุษยชน หรือความยั่งยืนของธุรกิจ

๒. จัดทำฐานข้อมูลการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยภาคเอกชน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือของ กสม. ในกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ย เยียวยา และเสนอแนะต่อภาคเอกชน

** เผยแพร่เมื่อกันยายน ๒๕๕๙ ผู้วิจัย สฤณี อาชวานันทกุล ธิติมา อุรพีพัฒนพงศ์ และคณะ*

อ่านต่อหน้า ๒

สารบัญ

งานวิจัยชี้ บทบาท กสม. ในการคุ้มครองการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากเอกชน ต้องเคลื่อนสู่แผนระดับชาติ – เตรียมเผยแพร่หลักการชี้แนะสหประชาชาติ รณรงค์ธุรกิจไทยไม่ละเมิดสิทธิ ๑

มุมสะท้อน ๒

สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนจากภาคเอกชนในประเทศไทย ๓

ภาพกิจกรรม ๔

เปิดรายงานวิจัย “มาตรฐานสากลในการดำเนินธุรกิจเพื่อการเคารพสิทธิมนุษยชน” ๕

ยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๕ ๗

ข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติ (UN Global Compact) ๘

มุมมองสิทธิ์
ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๐
สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)

ประธานกรรมการ	: นายวัส	ติงสมิตร
กรรมการ	: นางฉัตรสุดา	จันทร์ดียิ่ง
	นางประกายรัตน์	ตันธีรวงศ์
	นายสุรเชษฐ์	สถิตนิรามัย
	นางอังคณา	นีละไพจิตร
	นางเตือนใจ	ดีเทศน์
	นายชาติชาย	สุทธิกลม

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เลขาธิการ	: นางภิรมย์	ศรีประเสริฐ
รองเลขาธิการ	: นางสาววารุณี	เจนาคม
	: นายบุญเกื้อ	สมนึก
	: นางสาวรตญา	กอบศิริกาญจน์

“มุมมองสิทธิ์” เป็นจดหมายข่าวของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ☛ จัดทำเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ☛ การนำข้อความหรือเรื่องราวบางส่วนหรือทั้งหมดไปเผยแพร่โปรดอ้างถึงแหล่งข้อมูล ☛ ขอเชิญผู้สนใจส่งความคิดเห็นและบทความเพื่อเผยแพร่ข่าวสารด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ เรื่องที่ได้รับการพิจารณาลงพิมพ์ ขอสงวนสิทธิ์ในการปรับปรุงข้อความเพื่อความเหมาะสมในการจัดพิมพ์

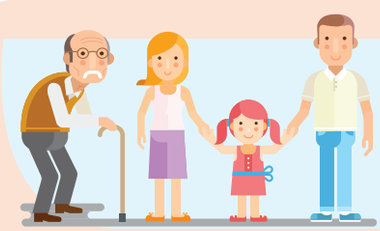
บทความ/ข้อความ หรือความคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏอยู่ในจดหมายข่าว **“มุมมองสิทธิ์”** เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

มุมสะท้อน

ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในปัจจุบันมิได้จำกัดอยู่เพียงการละเมิดสิทธิระหว่างรัฐกับประชาชน หรือ ปัจเจกชนกับปัจเจกชนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยภาคธุรกิจเอกชนจากการประกอบกิจการที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม แม้กิจการโดยส่วนใหญ่จะได้รับอนุญาตและดำเนินการถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมายในประเทศ แต่หลายกรณียังมีลักษณะการดำเนินกิจการที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนสากล ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีแนวปฏิบัติใดที่บังคับให้ภาคเอกชนต้องดำเนินการอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างเคร่งครัด

จดหมายข่าวมุมมองสิทธิ์ฉบับนี้ จึงขอนำเสนอประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน โดยหยิบยกบางส่วนบางตอนของรายงานการศึกษาวิจัยประจำปี ๒๕๕๙ ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ที่น่าสนใจเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว ๒ เรื่อง ได้แก่ บทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการคุ้มครองการละเมิดสิทธิมนุษยชนของภาคเอกชน และ มาตรฐานสากลในการดำเนินธุรกิจเพื่อการเคารพสิทธิมนุษยชน มาให้รับทราบกัน เพื่อร่วมสร้างความตระหนักด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจเอกชนต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
มกราคม ๒๕๖๐

๓. เผยแพร่ผลการตรวจสอบและจัดทำข้อเสนอแนะต่อบริษัท เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าถึงข้อเท็จจริงและสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนเห็นความสำคัญในประเด็นสิทธิมนุษยชนมากขึ้น

๔. สร้างกลไกความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลภาคเอกชนในไทย เพื่อขับเน้นประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนให้เป็นที่ตระหนักในวงกว้างมากขึ้น

๕. ร่วมมือกับองค์กรภาคเอกชนระหว่างประเทศ ที่มีบทบาทในการสร้างความตื่นตัวและตระหนักในประเด็นสิทธิมนุษยชนของภาคธุรกิจ

๖. ริเริ่มให้เกิดกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights - NAP) เพื่อใช้เป็น “เครื่องมือ” ในการเริ่มสร้างความตระหนักและการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาคธุรกิจ รัฐ และประชาสังคม

จากข้อเสนอแนะดังกล่าว กสม. อยู่ระหว่างการดำเนินการผลักดันเพื่อให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชน (NAP) รวมทั้งเตรียมการเผยแพร่และขับเคลื่อนหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (UNGP) ตามกรอบงานของสหประชาชาติ เพื่อให้เกิดการคุ้มครอง เคารพ และเยียวยาการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากองค์กรภาคเอกชนในประเทศไทยต่อไป

สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนจากภาคเอกชนในประเทศไทย*

จากสถิติการร้องเรียนต่อสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ระหว่างปี ๒๕๕๔ - ๒๕๕๗ สามารถสรุปภาพรวมสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในภาคธุรกิจไทยแบ่งได้เป็น ๓ ประเภทสำคัญ ดังนี้

๑. สิทธิแรงงาน

https://th.jobsdb.com

- คดีที่เข้าสู่ศาลแรงงานมากที่สุด ๓ อันดับแรก คือ การเลิกจ้างที่ไม่เป็นธรรม การไม่ปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน และการไม่ปฏิบัติตามสัญญาจ้างระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง
- การใช้แรงงานเด็กอย่างผิดกฎหมายส่วนใหญ่อยู่ภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรมเสื้อผ้า อุตสาหกรรมประมง และภาคบริการ
- เครือข่ายสหภาพแรงงานไทย ยื่นหนังสือประท้วงรัฐบาลไทย ต่อองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) โดยระบุว่ารัฐบาลล้มเหลวในการคุ้มครองแรงงาน ๓๙ ล้านคน และแรงงานไม่ได้รับการรับรองเสรีภาพในการรวมตัวและการเจรจาต่อรอง
- ประเทศไทยมีอัตราการเป็นสมาชิกของสหภาพแรงงานต่ำที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๒. สิทธิแรงงานข้ามชาติ

http://www.mahachaicabletv.com

- มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (๒๕๕๗) ระบุว่า แรงงานข้ามชาติส่วนใหญ่ถูกล่อลวง ถูกแสวงหาประโยชน์ และตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์
- แรงงานไม่ได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยในการทำงาน และเข้าไม่ถึงกระบวนการยุติธรรมได้ทั้งระบบ
- นานาชาติจับตามองการทำประมงผิดกฎหมาย การใช้แรงงานทาสบนเรือประมงและในอุตสาหกรรมอาหารทะเลของไทย
- ปี ๒๕๕๗ รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา จัดให้ประเทศไทยอยู่ในบัญชีกลุ่มที่ ๓ (Tier 3) หรือกลุ่มประเทศที่มีการค้ามนุษย์ระดับเลวร้ายที่สุด

๓. สิทธิชุมชน

http://www.landactionthai.org/land

- การละเมิดสิทธิชุมชนมักเกี่ยวข้องกับการลงทุนขนาดใหญ่
- ปี ๒๕๕๗ กสม. ได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับสิทธิชุมชน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๖ จากเรื่องร้องเรียนทั้งหมด
- เรื่องร้องเรียนส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับผลกระทบจากการบริหารจัดการน้ำ เหมืองแร่ การพัฒนาพลังงาน โรงไฟฟ้าและปิโตรเลียม และโครงการพัฒนาต่าง ๆ
- โครงการพัฒนาและอุตสาหกรรมต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อสิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสารจากรัฐ สิทธิในการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ระดับรุนแรง

** สรุปจากรายงานการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการคุ้มครองการละเมิดสิทธิมนุษยชนของภาคเอกชน (เผยแพร่เมื่อกันยายน ๒๕๕๙) ผู้วิจัย สฤณี อาชวานันทกุล ธิติมา อุรพีพัฒนพงศ์ และคณะ*

กสม. รับเรื่องร้องเรียนขอให้ปกป้องสิทธิผู้ต้องหา 'ไผ่ ดาวดิน'

เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๐ **นางอังคณา นีละไพจิตร** กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รับเรื่องร้องเรียนจากผู้แทนกลุ่มองค์กรที่เข้าร่วมกัน ๓,๕๐๐ กว่ารายชื่อ ซึ่งเรียกร้องให้คืนสิทธิการประกันตัวกับนายจตุภัทร์ บุญภัทรรักษา (ไผ่ ดาวดิน) กรณีศาลจังหวัดขอนแก่นเพิกถอนสิทธิประกันตัว เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๙ และขอให้ กสม. ดูแลและปกป้องสิทธิของผู้ต้องหาระหว่างสู้คดี

ประธาน กสม. ลงพื้นที่รับฟังข้อเท็จจริงกรณีพื้นที่ ม.เทคโนโลยีสุรนารีทับซ้อนที่ทำกินชาวบ้าน

วันที่ ๑๘ – ๑๙ มกราคม ๒๕๖๐ ที่จังหวัดนครราชสีมา **นายวัส ติงสมิตร** ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในฐานะประธานอนุกรรมการด้านสิทธิในที่ดินและการจัดการทรัพยากรป่าไม้ เดินทางไปรับฟังข้อเท็จจริงและประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชาวบ้านหมู่ที่ ๕ ตำบลสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา กรณีข้อพิพาทพื้นที่ตั้งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีทับซ้อนที่ดินทำกินของชาวบ้านที่ ซึ่งมีการพิพาทกันมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๒

กสม. ร่วมทำบุญบำเพ็ญกุศลถวายในหลวง ร.๙ เนื่องในโอกาสบำเพ็ญพระราชกุศลสตมวาร

วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๐ **นายวัส ติงสมิตร** ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ **นางประกายรัตน์ ตันธีรวงศ์ นางเตือนใจ ดีเทศน์** และ**นายชาติชาย สุทธิกลม** กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมด้วยผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมพิธีทำบุญบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรามาธิบดี จักรีนฤบดินทรสยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร เนื่องในโอกาสบำเพ็ญพระราชกุศลสตมวาร (๑๐๐ วัน) ณ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กสม. ลงพื้นที่ศึกษาสถานการณ์สิทธิมนุษยชนด้านการบริการสาธารณสุข จังหวัดชุมพร

วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๐ **นายสุรเชษฐ์ สถิตนิรามัย** กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ลงพื้นที่โรงพยาบาลละแม จังหวัดชุมพร เพื่อศึกษาสถานการณ์สิทธิมนุษยชนด้านการบริการสาธารณสุขที่คำนึงถึงการปกปิดข้อมูลซึ่งเป็นสิทธิส่วนบุคคลของผู้ป่วยที่มาขอรับคำปรึกษา ในกรณีการบำบัดการติดยาเสพติดและจิตเวช และเดินทางไปตรวจเยี่ยมบ้านเอื้อพรองค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ เพื่อประสานการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือกลุ่มเด็กผู้ด้อยโอกาสทางสังคมให้ได้รับสิทธิตามควร

นักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์ร้อง กสม. กรณีรัฐไม่สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๐ **นางเตือนใจ ดีเทศน์** กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รับเรื่องร้องเรียนจากผู้แทนนักเรียนศูนย์การเรียนชุมชนศรีสุวรรณสะเนพ่อง (วิถีกะเหรี่ยงทุ่งใหญ่นเรศวร) จำนวน ๑๙ ราย ขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิด้านการศึกษา กรณีรัฐไม่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา ๑๒ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๖๑ แห่ง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓

เปิดรายงานวิจัย “มาตรฐานสากลในการดำเนินธุรกิจเพื่อการเคารพสิทธิมนุษยชน”*

ที่ผ่านมา หลักสิทธิมนุษยชนมักถูกใช้เฉพาะกับภาครัฐในฐานะที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับประชาชน ขณะที่บริษัทเอกชนจำนวนมากมักอ้างว่าตนได้ปฏิบัติตามกฎหมายของแต่ละประเทศแล้ว ทั้งที่กฎหมายเหล่านั้นอาจจะไม่เป็นไปตามหลักการสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ อย่างไรก็ดี จากสถิติการร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ระหว่างปี ๒๕๔๕ - ๒๕๕๗ พบว่า การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับภาคธุรกิจในไทยยังมีอยู่มากและส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิแรงงานและสิทธิชุมชน

ด้วยแนวโน้มของสังคมโลกที่ให้ความสำคัญกับภาคเอกชนที่ต้องดำเนินธุรกิจโดยเคารพสิทธิมนุษยชน และเพื่อให้สำนักงาน กสม. มีองค์ความรู้เรื่องมาตรฐานและแนวปฏิบัติระหว่างประเทศในการดำเนินธุรกิจเพื่อการเคารพสิทธิมนุษยชน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงร่วมกับสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (สว.มธ.) ศึกษาวิจัยเรื่อง มาตรฐานสากลในการดำเนินธุรกิจเพื่อการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยได้รวบรวมและวิเคราะห์แนวปฏิบัติระหว่างประเทศที่ส่งเสริมให้องค์กรภาคธุรกิจทั่วโลกมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม จำนวน ๘ มาตรฐาน ได้แก่

๑) ข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติ (UN Global Compact)

๒) หลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Guiding Principles on Business and Human Rights) โดยสำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR)

๓) หลักการกำกับกิจการที่ดีขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD Principles of Corporate Governance)

๔) แนวปฏิบัติสำหรับบรรษัทข้ามชาติขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD Guidelines for Multinational Enterprises)

** เผยแพร่เมื่อกันยายน ๒๕๕๙ ผู้วิจัย สฤณี อาชวานันทกุล ธิดิมา อุรพีพัฒนพงศ์ และคณะ*

๕) มาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลของ Global Reporting Initiative (GRI)

๖) การประเมินการส่งเสริมสถานประกอบการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างยั่งยืน (Corporate Social Responsibility, Department of Industrial Works: CSR-DIW) ของกรมโรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม

๗) มาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมที่ยั่งยืน (Standards on Environmental and Social Sustainability) ของบรรษัทเงินทุนระหว่างประเทศ (IFC)

๘) ตัวชี้วัดด้านสิทธิมนุษยชนสำหรับภาคธุรกิจ (Human Rights Indicators for Business) จัดทำโดยสถาบันสิทธิมนุษยชนเดนมาร์ก

"มาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนของภาคเอกชนเป็นมาตรฐานสมัครใจ ขาดกลไกติดตามผล"

จากการศึกษาพบว่า **แนวปฏิบัติทั้ง ๘ มาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนกับธุรกิจเอกชนข้างต้น มีลักษณะร่วมกันคือ เป็นมาตรฐานโดยสมัครใจ** ซึ่งบริษัทสามารถเลือกได้เองว่าจะรายงานประเด็นใด รวมทั้งเลือกรับเอามาตรฐานใดมาใช้ โดยข้อจำกัดสำคัญของมาตรฐานทั้ง ๘ คือ การขาดแคลนกลไกตรวจสอบและติดตามผล ในบรรดามาตรฐานทั้งหมดที่ศึกษา**มีเพียงแนวปฏิบัติสำหรับบรรษัทข้ามชาติของ OECD และมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมที่ยั่งยืนของ IFC เท่านั้นที่มีกลไกการตรวจสอบติดตามผล และรับเรื่องร้องเรียนว่า บริษัทผู้รับมาตรฐานได้ปฏิบัติตามมาตรฐานจริง หรือไม่ เพียงใด**

ขณะที่อุปสรรคสำคัญของการใช้มาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนกับธุรกิจเอกชนในบริบทไทย ได้แก่ การขาดความรู้ความเข้าใจของบริษัทหลายแห่งในการวางระบบการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่มีประสิทธิผล และการไม่บูรณาการกระบวนการตรวจสอบด้านสิทธิมนุษยชนเข้ากับระบบประเมินความเสี่ยงของบริษัท

จากข้อจำกัดต่าง ๆ ข้างต้น ส่งผลให้มาตรฐานสากลในการดำเนินธุรกิจเพื่อการเคารพสิทธิมนุษยชนเหล่านี้ถูกใช้กล่าวอ้างโดยกลุ่มธุรกิจได้ง่าย เช่น กล่าวถึงการ "ได้" มาตรฐาน ประหนึ่งว่าตนได้ "ปฏิบัติตาม" มาตรฐานแล้ว ทั้งที่ความจริงการประกาศว่ารับมาตรฐานมิได้หมายความว่าบริษัทจะปฏิบัติตามมาตรฐานนั้น ๆ ครบถ้วนแต่อย่างใด

"มาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนของภาคเอกชนไม่ถูกนำไปใช้ในทางปฏิบัติ"

จากการทบทวนเนื้อหาของมาตรฐานทั้ง ๘ ในงานวิจัยชิ้นนี้ คณะผู้วิจัยเห็นว่า ปัจจุบันมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภาคธุรกิจมีความครอบคลุมและเพียงพอแล้ว กสม. ไม่จำเป็นต้องพัฒนามาตรฐานใหม่ เนื่องจาก**ปัญหาและอุปสรรคที่ผ่านมามิใช่การขาดความตระหนักต่อมาตรฐานเหล่านี้ แต่เป็นการขาดความรู้ความเข้าใจของภาคธุรกิจในการปฏิบัติ โดยเฉพาะวิธีการและระบบการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่มีประสิทธิภาพ**

อย่างไรก็ดี หัวใจของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของภาคธุรกิจอยู่ที่การตรวจสอบและประเมินสถานะโดยองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน จากการศึกษา พบว่าทุกมาตรฐานยกเว้นข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติและหลักการกำกับกิจการที่ดีของ OECD (ซึ่งทั้งสองมาตรฐานเป็นหลักการกว้าง ๆ มากกว่าแนวปฏิบัติ) กำหนดให้บริษัทที่รับมาตรฐานต้องจัดทำและดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าว โดยหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจและสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ได้กำหนดองค์ประกอบสำคัญ ๔ ประการในการจัดทำกระบวนการตรวจสอบด้านสิทธิมนุษยชนสำหรับภาคธุรกิจ ได้แก่

๑) การประกาศนโยบายและหลักการของบริษัทที่ว่าด้วยการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยบูรณาการเข้ากับระบบประเมินความเสี่ยงของบริษัท

๒) การประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงหรือมีแนวโน้มที่อาจเกิดขึ้นจากกิจกรรมของบริษัท

๓) การบูรณาการข้อผูกมัดเชิงนโยบายเข้ากับการประเมิน รวมถึงกลไกควบคุมภายในและภายนอก

๔) การติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน

งานวิจัย**เสนอให้ กสม. พิจารณาริเริ่มการจัดทำคู่มือตรวจสอบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน** จัดการอบรมและร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเผยแพร่คู่มือ**และสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนนำคู่มือดังกล่าวไปปฏิบัติ** อีกทั้ง กสม. อาจพิจารณาบทบาทในการติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติตามคู่มือดังกล่าวของภาคเอกชนเป็นระยะต่อไป

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และทิศทางการดำเนินงานของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วิสัยทัศน์

"เป็นสถาบันอิสระในการร่วมสร้างสังคมให้เคารพสิทธิมนุษยชน"

พันธกิจ

๑. ดำเนินงานให้เกิดการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตาม

๒. ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนักในหลักสิทธิมนุษยชน แก่ทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอย่างเท่าเทียมกัน

๓. ทำงานร่วมกับทุกภาคส่วนในลักษณะเครือข่ายอย่างเป็นระบบ ด้วยกระบวนการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐาน

๔. ประสานความร่วมมือกับสถาบันสิทธิมนุษยชนระดับนานาชาติ

ยุทธศาสตร์คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

ยุทธศาสตร์ที่ ๑
ส่งเสริมและติดตามให้ทุกภาคส่วนของสังคมเกิดความตระหนักและเคารพสิทธิมนุษยชนตามที่ได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายไทย และพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตาม

- กลยุทธที่ ๑.๑ ติดตามและผลักดันให้ภาครัฐปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่สำคัญของคณะกรรมการประจำสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี
- กลยุทธที่ ๑.๒ ติดตามและสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒
เน้นการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างหรือระบบการบริหารราชการแผ่นดิน รวมถึงการดำเนินธุรกิจภาคเอกชนโดยการขับเคลื่อนและผลักดันอย่างเป็นระบบ เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน

- กลยุทธที่ ๒.๑ เน้นการกิจในด้านการให้ข้อเสนอแนะ นโยบาย และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรีที่สำคัญเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน
- กลยุทธที่ ๒.๒ กำหนดประเด็นปัญหาหรือพื้นที่สำคัญในการปฏิบัติงานประจำปี
- กลยุทธที่ ๒.๓ สนับสนุนบทบาทของภาคธุรกิจในการเคารพสิทธิมนุษยชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓
มุ่งการทำงานร่วมกับเครือข่ายภายในประเทศและพันธมิตรในเวทีระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดการสร้างพลัง (synergy) ในการทำงานร่วมกัน

- กลยุทธที่ ๓.๑ พัฒนาการดำเนินงานและจัดให้มีแผนการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และชุมชนในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- กลยุทธที่ ๓.๒ ส่งเสริมให้สถาบันวิชาการในท้องถิ่นเป็นที่พึ่งของชุมชนเพื่อการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่
- กลยุทธที่ ๓.๓ เสริมสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรในเวทีระหว่างประเทศในการแลกเปลี่ยนความรู้เพื่อประโยชน์ในการทำงานและพัฒนาศักยภาพขององค์กร

ยุทธศาสตร์ที่ ๔
ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชน สื่อสารเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย รวมทั้งผลงานสำคัญของ กสม. ต่อสาธารณชนอย่างถูกต้องและทั่วถึง

- กลยุทธที่ ๔.๑ พัฒนางานส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและจัดให้มีแผนในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ครอบคลุมเนื้อหากลุ่มเป้าหมาย และกระบวนการที่หลากหลายและเหมาะสม
- กลยุทธที่ ๔.๒ พัฒนากลไก ติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์สิทธิมนุษยชนและชี้แจง แสดงท่าทีตอบสนองต่อปัญหาและสถานการณ์สิทธิมนุษยชนที่สำคัญอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ
- กลยุทธที่ ๔.๓ จัดให้มีศูนย์กลางความรู้และแหล่งข้อมูลด้านสิทธิมนุษยชน
- กลยุทธที่ ๔.๔ พัฒนาการสื่อสารองค์กร/การประชาสัมพันธ์

ยุทธศาสตร์ที่ ๕
เสริมสร้างและพัฒนากระบวนการทำงานและการบริหารจัดการองค์กรให้เกิดผลสัมฤทธิ์

- กลยุทธที่ ๕.๑ ปรับปรุงกระบวนการทำงานในภารกิจหลักขององค์กร (Core Business Process Redesign)
- กลยุทธที่ ๕.๒ พัฒนาการบริหารจัดการองค์กร ทรัพยากรบุคคล และงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ
- กลยุทธที่ ๕.๓ พัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)
- กลยุทธที่ ๕.๔ จัดให้มีสถาบันพัฒนาระบบและองค์ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนภายใต้การกำกับดูแลของ กสม.
- กลยุทธที่ ๕.๕ พัฒนาระบบการทำงานขององค์กรให้ทันกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดิจิทัล (Digital)

ข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติ (UN Global Compact)

ข้อตกลงโลกแห่งสหประชาชาติ (UN Global Compact) คือ ข้อตกลง ๑๐ ประการเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ประกาศใช้เมื่อปี ๒๕๔๒ โดยเปิดโอกาสให้องค์กรภาคธุรกิจและไม่ใช่ภาคธุรกิจเข้าร่วมโดยสมัครใจ เพื่อแสดงว่าตนได้ดำเนินกิจการอย่างรับผิดชอบตามหลักสากล

ข้อตกลงโลกทั้ง ๑๐ ประการ จำแนกออกเป็น ๔ ด้าน สรุปได้ดังนี้

ด้านสิทธิมนุษยชน ๑) สนับสนุนและเคารพการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ๒) ไม่มีส่วนในการกระทำที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน ๓) รักษาเสรีภาพในการสมาคมและการเจรจาต่อรอง ด้านแรงงาน ๔) ขจัดการใช้แรงงานบังคับทุกรูปแบบ ๕) ยกเลิกการใช้แรงงานเด็ก ๖) ขจัดการเลือกปฏิบัติในอาชีพและการจ้างงาน ด้านสิ่งแวดล้อม ๗) สนับสนุนมาตรการป้องกันความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม ๘) ส่งเสริมแนวทางความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ๙) ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และด้านการต่อต้านคอร์รัปชั่น ๑๐) ขจัดการคอรัปชั่นทุกรูปแบบ

ในปี ๒๕๕๘ มีองค์กรทั่วโลกกว่า ๘,๐๐๐ องค์กรเข้าร่วมข้อตกลงดังกล่าวรวมทั้งองค์กรชั้นนำในไทย ซึ่งจะต้องจัดทำรายงานการสื่อสารความก้าวหน้าเสนอต่อสหประชาชาติด้วย อย่างไรก็ดีกลไกดังกล่าวยังมีข้อบกพร่องด้านการบังคับใช้และติดตามผล

ที่มา : รายงานการศึกษาวิจัยเรื่อง มาตรฐานสากลในการดำเนินธุรกิจเพื่อการเคารพสิทธิมนุษยชน โดยสำนักงาน กสม. เผยแพร่เมื่อกันยายน ๒๕๕๙

ชำระค่าบริการเป็นเงินเชื่อ
ใบอนุญาตเลขที่ ๙/๒๕๕๒
ปณฝ.ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ

กรุณาส่ง

.....

.....

.....

.....

รู้สิทธิ์ รักสิทธิ์ ไม่ละเมิดสิทธิ์

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖ และ ๗ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย **สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ**
หากต้องการข้อมูล ข้อแนะนำและบอกรับมุมมองสิทธิ์ ฟรี ! ติดต่อ :
สำนักส่งเสริมและประสานงานเครือข่าย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖ และ ๗ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๓๔๐๐, ๐ ๒๑๔๑ ๓๙๐๐ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๕๗๕
ไปรษณีย์อีเล็กทรอนิกส์ promotenetwork@nhrc.or.th หรืออ่าน **มุมมองสิทธิ์** ได้ที่ **www.nhrc.or.th**